LÄÄKÄRIPALVELUYRITYKSET RY
Eteläranta 10, PL 30, 00131 Helsinki

12.1.2021

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

ASIA **LPY:n kirjallinen lausunto**

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta
HE 245/2020 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:ltä (LPY) kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. LPY kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Lakiesityksen yleisperusteluista

Esitys tartuntatautilain muuttamisesta on perusteltu ja kannatettava. Normaaliajan lainsäädäntöön tarvitaan toimivaltaisille viranomaisille riittävät valtuudet yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Järjestämis- ja rahoitusvastuu julkisella sektorilla

LPY korostaa, että julkisella sektorilla on järjestämis- ja rahoitusvastuu lakisääteisistä sosiaali- ja terveyspalveluista – myös tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä. Kyseisiä palveluita tuottavat myös yksityiset palveluntuottajat. Julkisen sektorin pitää hyödyntää yksityisen sektorin tarjoamia mahdollisuuksia tarkoituksenmukaisella tavalla myös poikkeusoloissa, kuten pandemian aikana.

Yhteistyön perustuttava sopimuksiin

Yksityiset toimijat tuottavat julkisrahoitteisia palveluita sopimuksiin perustuen (esimerkiksi hankintasopimus tai sopimus palveluseteleillä tuotettavista palveluista). Myös poikkeusolosuhteissa, esimerkiksi pandemian aikana, yksityisen sektorin toimijoiden hyödyntämisen täytyy perustua sopimuksiin, joko aiemmin tai pandemian aikana tehtyihin.

Jos varautuminen ei ole ollut etukäteen mahdollista, on julkisen sektorin järjestämisvastuullisen tahon pyrittävä tekemään määräaikainen, tilapäinen sopimus palveluntuottajan/-tuottajien kanssa. Sopimuksessa määritellään hankittava palvelu ja siitä maksettava korvaus. Näitä sopimuksia valmisteltaessa on noudatettava voimassa olevaa lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.

On tärkeää, että jatkossa poikkeusolosuhteiden järjestelyihin varaudutaan etukäteen jo palvelusopimuksia tehtäessä.

Toimijoita kohdeltava tasapuolisesti

Tartuntatautilain mukaisten toimenpiteiden (kansallisten tai alueellisten) on kohdeltava yhdenvertaisesti sekä julkisen että yksityisen sektorin palveluntuottajia ja niiden asiakkaita.

Viranomaisen tartuntatautilakiin perustuva määräys ei saa haitata yksityisen toimijan toimiluvan mukaisten velvoitteiden hoitamista.

Kustannusvastuu julkisella sektorilla

Tartuntatautilain mukaisten toimenpiteiden järjestämis- ja kustannusvastuu on julkisella sektorilla: valtiolla, kuntayhtymillä tai kunnilla. Jos julkisen sektorin järjestämisvastuullinen taho joutuu turvautumaan lakiesityksen mukaiseen viimesijaiseen keinoon ja määräämään yksityisen sektorin palveluntuottajat vastaanottamaan julkisen sektorin vastuulla olevia asiakkaita/potilaita, on korvausperusteista lähtökohtaisesti sovittava etukäteen. Järjestämisvastuussa olevan tahon on korvattava yksityiselle palveluntuottajalle 9 a §:n mukaisesta päätöksestä suoraan aiheutuneet ylimääräiset kustannukset ja muut taloudelliset menetykset kuten lakiesitykseen on kirjattu.

Yksityisen sektorin hyödyntäminen poikkeusoloissa

Yksityisen sosiaali- ja terveyspalvelusektorin palveluntuottajilla on resursseja ja mahdollisuuksia tarjota apua julkisen sektorin järjestämisvastuullisille tahoille myös poikkeusoloissa. Esimerkiksi koronapandemian aikana yksityiset toimijat voisivat hoitaa hoitojonoissa olevia potilaita sekä tuottaa testauspalveluita ja niihin liittyvää laboratoriodiagnostiikkaa. Myös rokotusten toteuttamisessa kannattaa hyödyntää yksityisen sektorin tarjoamia mahdollisuuksia, esimerkiksi työterveyshuollon palveluntuottajia.

Yksityisen sektorin nykyistä laajempi hyödyntäminen mahdollistaisi osaltaan nopeamman paluun normaaliolosuhteisiin. Ei ole tarkoituksenmukaista, että hoitojonot ja sitä kautta hoitovelka kasvavat kohtuuttomasti poikkeusolojen aikana.

Lisäkustannukset korvattava oikeudenmukaisesti

LPY muistuttaa, että COVID-19-pandemian aikana palveluntuottajille on jo aiheutunut merkittäviä lisäkustannuksia muun muassa suojautumisesta, testaamisesta ja karanteenikäytännöistä. Näitä kustannuksia ei ole pystytty ottamaan huomioon voimassa olevissa yksityisten toimijoiden kanssa tehdyissä sopimuksissa. Valtio on luvannut korvata täysimääräisesti kunnille ja kuntayhtymille koronapandemiasta aiheutuneet lisäkustannukset (ks. valtion IV lisäbudjetti 2020). LPY pitää itsestään selvänä, että myös yksityisille palveluntuottajille korvataan koronapandemian aiheuttamat ylimääräiset kustannukset ja niiden korvaamiseen varaudutaan myös vuoden 2021 osalta.

Palveluntuottajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi ja ylimääräisen hallinnollisen taakan vähentämiseksi olisi perusteltua määritellä ja säädöstasolla säätää edellä mainituille korvauksille kansalliset korvausperusteet, joita kunnat ja kuntayhtymät velvoitetaan noudattamaan.

12.1.2021

Lopuksi

Akuutin koronapandemian vuoksi tartuntatautilain muutokset on perusteltua toteuttaa esitetyllä tavalla nopeutetussa aikataulussa. Varautumistarvetta mahdollisiin poikkeusolosuhteisiin on syytä arvioida huolella uudestaan sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kokonaisuudistuksen (sote-uudistus) valmistelun yhteydessä. Varautumisen parantaminen edellyttänee muutoksia useisiin soten ns. sisältölakeihin, esimerkiksi terveydenhuoltolakiin. Koronakriisin kokemusten perusteella myös valmiuslain uudistamistarve on ilmeinen.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
puh. 040 518 5799
ismo.partanen@lpy.fi